19/06/2019

Όσιος Παΐσιος ο Αγιορείτης: “Και τι γλυκά γυρίσματα έχει η βυζαντινή μουσική!”

/ Αγιορείτικα

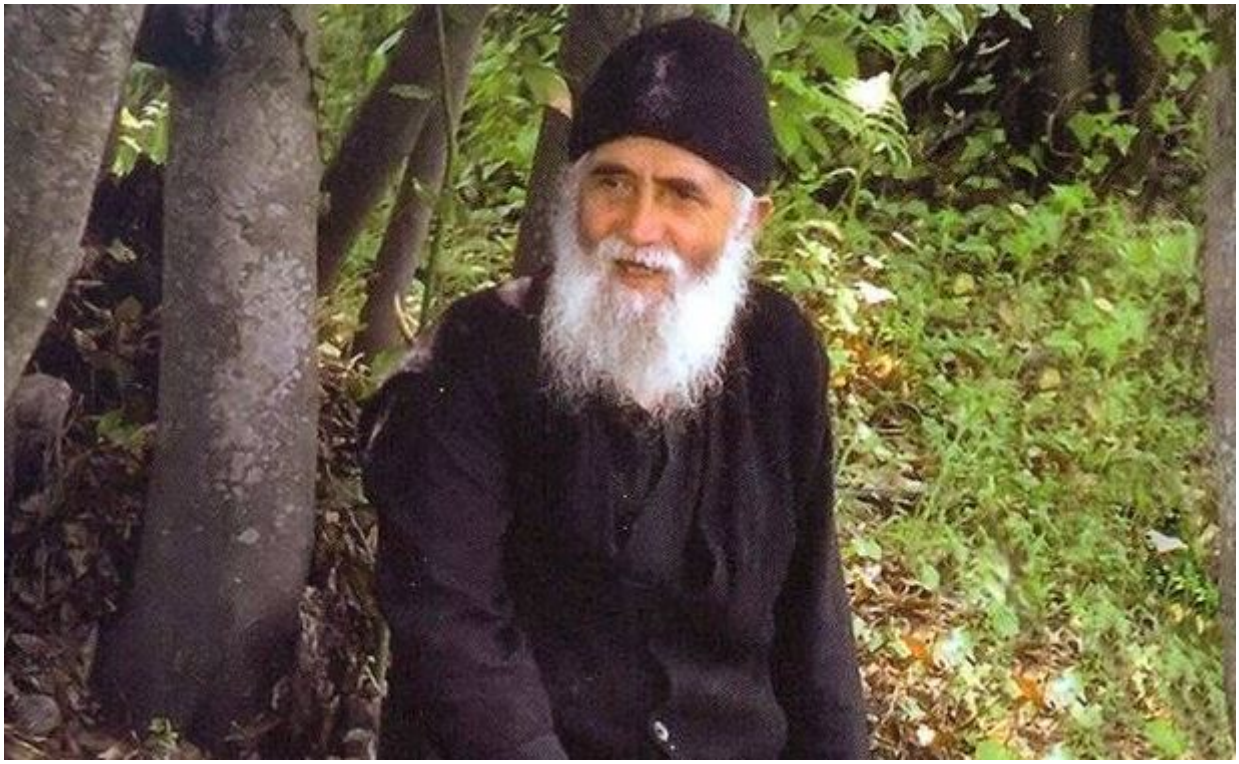

Πρωτοπρ. Βασίλειος Ι. Καλλιακμάνης, Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.

Γράφει εύστοχα, ο όσιος Παίσιος Αγιορείτης: «Και τι γλυκά γυρίσματα έχει η βυζαντινή μουσική!... άλλα λεπτά σαν το αηδόνι, άλλα σαν απαλό κυματάκι, άλλα δίνουν μια μεγαλοπρέπεια. Όλα αποδίδουν, τονίζουν τα θεία νοήματα. Όμως σπάνια να ακούσης αυτά τα όμορφα γυρίσματα. Οι περισσότεροι που ψέλνουν τα λένε λειψά, κουτσουρεμένα, καλουπωμένα. Αφήνουν κενά, τρύπες! Και το κυριώτερο, τα λένε χωρίς τόνο. Απορώ· δεν έχουν οξείες τα βιβλία τους; ... Όλα τα πάνε ίσια, λες και πέρασε οδοστρωτήρας και τα ισοπέδωσε όλα! «πα-νη-ζω, πα-νη-ζω», πανίζουν-πανίζουν το φούρνο και ψωμί δε βγάζουν! Άλλοι πάλι τονίζουν όλα δυνατά,... όλα καρφωτά, και νομίζεις ότι χτυπούν καρφιά με το σκεπάρνι».

Και συνεχίζει ο όσιος Παίσιος, αναφερόμενος στους σύγχρονους ψάλτες: Ναί, αλήθεια ψάλλουν, «ή τελείως άτονα ή σκληρά! Δεν σε ξεσηκώνουν εσωτερικά· δε

σε αλλοιώνουν. Ενώ πόσο γλυκειά είναι η καθαρή βυζαντινή μουσική! Ειρηνεύει, μαλακώνει την ψυχή. Η σωστή ψαλμωδία είναι ξεχείλισμα της εσωτερικής πνευματικής καταστάσεως. Είναι θεία ευφροσύνη. Δηλαδή ευφραίνεται η καρδιά από τον Χριστό και με καρδιά ευφρόσυνη μιλάει ο άνθρωπος στον Θεό. Όταν συμμετέχει κανείς σ' αυτό που ψάλλει, τότε αλλοιώνεται, με την καλή έννοια, και ο ίδιος και οι άλλοι που τον ακούνε».

Και διηγείται το εξής περιστατικό ο όσιος. «Πριν από χρόνια κάποιος παλιός ψάλτης πήγε στο Άγιον Όρος και έγινε ρεζίλι. Οι Πατέρες έψελναν παραδοσιακά. Τον πήραν κι αυτόν μαζί τους να ψάλη, αλλά αυτός δεν έκανε τα "γυρίσματα", γιατί δεν τα ήξερε. Οι Αγιορείτες τα είχαν από παράδοση. Μετά προβληματίσθηκε κι αυτός και μερικοί άλλοι. Μπήκε η καλή ανησυχία, έψαξαν. Διάβασαν, άκουσαν παλιούς παραδοσιακούς ψάλτες και βρήκαν τα "γυρίσματα" που είχαν οι παλιοί».

Ο όσιος Παΐσιος επέμενε πολύ στην ολοκάρδια μετοχή στη λατρεία της Εκκλησίας και ιδιαίτερα στη θεία Λειτουργία. «Αλλά βλέπω», έλεγε, «στη Θεία Λειτουργία, ακόμη κι όταν ο ιερέας λέη " Άνω σχώμεν τας καρδίας" και λέμε " έχομεν προς τον Κύριον", λίγοι είναι αυτοί που έχουν το νού τους προς τον Κύριο!» Οι άλλοι προφανώς λέμε ψέματα. Και πρωτίστως οι ιεροψάλτες που κοιτάζουν μόνο τα σημαδόφωνα.

Κάποτε οι αδελφές στο Μοναστήρι του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου της Σουρωτής ρώτησαν τον όσιο, τι είναι εκείνο που μπορεί να βοηθήσει κάποιον να ψάλει κατανυκτικά. Κι εκείνος απάντησε: «Να έχη το νού του στα θεία νοήματα και να έχει ευλάβεια· να μην πιάνει τα θεία νοήματα λογοτεχνικά, αλλά με την καρδιά. Άλλο η ευλάβεια και άλλο η τέχνη, η επιστήμη της ψαλτικής. Η τέχνη χωρίς ευλαβεια είναι... μπογιές. Όταν ο ψάλτης ψάλλη με ευλάβεια, ξεχειλίζει από την καρδιά του η ψαλμωδία, και ψάλλει κατανυκτικά. Όταν εσωτερικά είναι σε καλή πνευματική κατάσταση ο άνθρωπος, όλα πάνε καλά. Γι' αυτό πρέπει να είναι τακτοποιημένος κανείς εσωτερικά και να ψάλλη με την καρδιά του, με ευλάβεια, για να ψάλλη κατανυκτικά». Δηλαδή, όπως ο ιερέας προετοιμάζεται να ιερουργήσει και στέκεται με δέος ενώπιον του Θεού, κατά ανάλογο τρόπο προετοιμάζεται και ο καλός ιεροψάλτης. Δεν διαβάζει απλώς το τυπικό και τα μουσικά μαθήματα, αλλά ετοιμάζει και με πνευματική καθαρότητα το νού και την καρδιά του, και ιδιαίτερα στις ιερές Ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδος και του Πάσχα.

πηγή: https://www.pemptousia.gr